EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 20.5.2020
COM(2020) 507 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Irlannin vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Irlannin vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Irlannin vuoden 2020 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Irlannin vuoden 2020 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 vuotuisen kestävän kasvun strategian, mikä aloitti vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Se otti huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 antaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen. Komissio hyväksyi 17 päivänä joulukuuta 2019 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella myös varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Irlanti kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu. Samana päivänä komissio hyväksyi myös suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta.

(2) Irlantia koskeva vuoden 2020 maaraportti[3] julkaistiin 26 päivänä helmikuuta 2020. Siinä arvioitiin Irlannin edistymistä neuvoston 9 päivänä heinäkuuta 2019 hyväksymien maakohtaisten suositusten[4] noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen suositusten noudattamisessa ja kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteidensa saavuttamisessa. Lisäksi siihen sisältyi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] SWD(2020) 506 final.
[4] EUVL C 301, 5.9.2019, s. 117.

nojalla laadittu perusteellinen tarkastelu, jonka tulokset julkaistiin samaten 26 päivänä helmikuuta 2020. Komissio katsoi analyysinsa perusteella, että Irlannin makrotaloudessa on epätasapainoja. Epätasapainot liittyvät erityisesti julkisen velan, yksityisen velan ja ulkomaisen nettovelan huomattaviin määriin.

(3) Maailman terveysjärjestö julisti 11 päivänä maaliskuuta 2020 covid-19-epidemian virallisesti maailmanlaajuiseksi pandemiaksi. Pandemia on kansalaisten, yhteiskuntien ja talouden kannalta vakava kansanterveysuhka. Se asettaa kansalliset terveydenhuoltojärjestelmät kovan paineen alaisiksi ja vahingoittaa globaaleja toimitusketjuja, heiluttaa rahoitusmarkkinoita, häiritsee kulutuskysyntää ja vaikuttaa kielteisesti useilla eri aloilla. Se uhkaa ihmisten työpaikkoja ja toimeentuloa sekä yritysten liiketoimintaa. Pandemia on aiheuttanut merkittävän talouden häiriön, jolla on jo vakavia vaikutuksia Euroopan unionissa. Komissio antoi 13 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon[5], jossa kehotetaan toteuttamaan kriisin talousvaikutusten lieventämiseksi koordinoituja taloudellisia toimia, joihin osallistuvat kaikki kansallisen ja unionin tason toimijat.

(4) Useat jäsenvaltiot ovat julistaneet hätätilan tai ottaneet käyttöön hätätoimenpiteitä. Hätätoimenpiteiden olisi oltava ehdottoman oikeasuhteisia, välttämättömiä, ajallisesti rajoitettuja ja eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisia. Niihin olisi sovellettava demokraattista valvontaa ja riippumatonta laillisuusvalvontaa.

(5) Komissio antoi 20 päivänä maaliskuuta 2020 tiedonannon vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen aktivoinnista[6]. Lauseke, josta säädetään asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 1 kohdassa, 6 artiklan 3 kohdassa, 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklan 3 kohdassa sekä asetuksen (EY) N:o 1467/97 3 artiklan 5 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa, helpottaa finanssipolitiikan koordinointia talouden vakavan taantuman yhteydessä. Tiedonannossaan komissio oli neuvoston kanssa samaa mieltä siitä, että kun otetaan huomioon odotettavissa oleva covid-19-epidemian aiheuttama vakava talouden taantuma, tämänhetkiset olosuhteet mahdollistavat lausekkeen aktivoinnin. Jäsenvaltioiden valtiovarainministerit yhtyivät komission arvioon 23 päivänä maaliskuuta 2020. Yleisen poikkeuslausekkeen aktivointi mahdollistaa tilapäisen poikkeamisen julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteeseen tähtäävältä sopeuttamisuralta edellyttäen, että tämä ei vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä. Korjaavan osion osalta neuvosto voi myös päättää komission suosituksesta hyväksyä tarkistetun julkisen talouden kehityskaaren. Yleinen poikkeuslauseke ei keskeytä vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisia menettelyjä. Se antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden poiketa niistä julkista taloutta koskevista vaatimuksista, joita tavallisesti sovellettaisiin, ja samalla komissiolla ja neuvostolla on mahdollisuus toteuttaa tarvittavat politiikan koordinointitoimenpiteet vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa.

(6) On toimittava herkeämättä, jotta voidaan rajoittaa ja hillitä pandemian leviämistä, parantaa kansallisten terveydenhuoltojärjestelmien selviytymiskykyä, lieventää sosioekonomisia seurauksia toteuttamalla yrityksille ja kotitalouksille suunnattuja tukitoimia ja varmistaa, että työpaikoilla on asianmukaiset terveys- ja turvallisuusolosuhteet, kun taloudellista toimintaa käynnistetään uudelleen. Unionin olisi hyödynnettävä käytettävissään olevia välineitä kaikilta osin tukeakseen jäsenvaltioiden toimia näillä osa-alueilla. Samaan aikaan jäsenvaltioiden ja unionin olisi yhdessä valmisteltava toimenpiteitä, joita tarvitaan, jotta yhteiskunnassa ja

[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

taloudessa voidaan palata normaaliin ja jotta päästään takaisin kestävään kasvuun. Toimenpiteissä olisi otettava huomioon muun muassa vihreä siirtymä ja digitaalinen muutos ja hyödynnettävä kaikki kriisistä saadut kokemukset.

(7) Covid-19-kriisi on korostanut sisämarkkinoiden tarjoamaa joustavuutta sopeutua poikkeuksellisiin tilanteisiin. Poikkeustoimenpiteet, jotka estävät sisämarkkinoita toimimasta normaalisti, on kuitenkin poistettava heti, kun ne eivät enää ole välttämättömiä. Näin voidaan varmistaa nopea ja sujuva siirtyminen elpymisvaiheeseen sekä palauttaa tavaroiden, palvelujen ja työntekijöiden vapaa liikkuvuus. Vallitseva kriisi on osoittanut, että terveydenhuoltoalalla tarvitaan kriisivalmiussuunnitelmia, joihin kuuluvat muun muassa parannetut hankintastrategiat, monipuoliset toimitusketjut ja välttämättömien tarvikkeiden strategiset varastot. Niillä on tärkeä merkitys laadittaessa laajempia kriisivalmiussuunnitelmia.

(8) Jotta jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön kaikki Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttämättä olevat varat lieventääkseen covid-19-pandemian poikkeuksellisia vaikutuksia, unionin lainsäätäjä on jo tehnyt muutoksia lainsäädäntöön[7]. Näillä muutoksilla lisätään joustavuutta sekä yksinkertaistetaan ja virtaviivaistetaan menettelyjä. Lisäksi jäsenvaltiot voivat tilivuonna 2020–2021 kassavirtapaineiden vähentämiseksi hyödyntää 100 prosentin yhteisrahoitusosuutta unionin talousarviosta. Irlantia kannustetaan hyödyntämään näitä mahdollisuuksia kaikilta osin, jotta se voi auttaa niitä yksittäisiä henkilöitä ja aloja, joihin haasteet eniten vaikuttavat.

(9) Pandemian sosioekonomiset seuraukset jakautuvat todennäköisesti epätasaisesti eri alueiden välillä erilaisen erikoistumisen vuoksi. Tähän liittyy huomattava alueellisten erojen kasvamisen riski Irlannissa. Kun otetaan huomioon, että riskinä on myös jäsenvaltioiden välisen lähentymisprosessin väliaikainen taantuminen, tämänhetkinen tilanne edellyttää kohdennettuja toimia.

(10) Irlanti toimitti vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelmansa 21 päivänä huhtikuuta 2020 ja vuoden 2020 vakausohjelmansa 30 päivänä huhtikuuta 2020. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.

(11) Irlantiin sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota ja velkasääntöä.

(12) Vuoden 2020 vakausohjelmassa hallitus ennakoi julkisen talouden rahoitusaseman, joka vuonna 2019 oli 0,4 prosenttia ylijäämäinen, heikkenevän niin, että vuonna 2020 se on 7,4 prosenttia alijäämäinen suhteessa BKT:hen. Alijäämän ennustetaan supistuvan 4,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2021. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen supistui 58,8 prosenttiin vuonna 2019, mutta vuoden 2020 vakausohjelman mukaan sen odotetaan kasvavan 69,1 prosenttiin vuonna 2020.

---

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/460, annettu 30 päivänä maaliskuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013 ja (EU) N:o 508/2014 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, jotta saataisiin liikkeelle investointeja jäsenvaltioiden terveydenhuoltojärjestelmiin ja muille talouden aloille covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (Koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskeva investointialoite) (EUVL L 99, 31.3.2020, s. 5) ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2020/558, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2020, asetusten (EU) N:o 1301/2013 ja (EU) N:o 1303/2013 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse erityistoimenpiteistä, joilla voidaan tarjota poikkeuksellista joustavuutta Euroopan rakenne- ja investointirahastojen käyttöön covid-19:n puhkeamisen vastatoimena (EUVL L 130, 24.4.2020, s. 1).

Covid-19-pandemian aiheuttama suuri epävarmuus vaikuttaa makrotalouden ja julkisen talouden näkymiin.

(13) Irlanti on covid-19-pandemian seurauksena toteuttanut osana unionin koordinoitua lähestymistapaa budjettitoimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmänsä kapasiteetin lisäämiseksi, pandemian hillitsemiseksi ja avun tarjoamiseksi niille ihmisille ja aloille, joihin kriisi on erityisesti vaikuttanut. Vuoden 2020 vakausohjelman mukaan kyseiset budjettitoimenpiteet ovat noin 2,0 prosenttia suhteessa BKT:hen. Näitä toimenpiteitä ovat työllisyys- ja työttömyystuet 12 viikon ajaksi (noin 1,4 % suhteessa BKT:hen) ja lisämenot terveydenhuoltojärjestelmän saavutettavuuden parantamiseksi ja kapasiteetin lisäämiseksi (noin 0,6 % suhteessa BKT:hen). Lisäksi Irlanti on ilmoittanut yritysten maksuvalmiutta tukevista toimenpiteistä. Niillä ei ole suoria budjettivaikutuksia, mutta vuoden 2020 vakausohjelmassa niiden arvioidaan olevan noin 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kyseisiä toimenpiteitä ovat luottotakuut ja erilaiset lainajärjestelyt, työnantajien suorittamien tiettyjen viivästyneiden maksujen korkojen ja seuraamusten keskeyttäminen, velkojen perinnän keskeyttäminen ja enintään kolmen kuukauden lyhennysvapaat yrityslainoille. Hallitus ilmoitti 2 päivänä toukokuuta 2020 yrityksille suunnatusta uudesta velka- ja pääomatukitoimenpiteiden paketista, jonka määrä on noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen ja jota ei ole sisällytetty vuoden 2020 vakausohjelmaan eikä komission ennusteeseen. Irlannin toteuttamat toimenpiteet ovat kaiken kaikkiaan niiden suuntaviivojen mukaisia, jotka komissio on antanut covid-19-epidemian johdosta toteutettavia koordinoituja taloudellisia toimia koskevassa tiedonannossaan. Toteuttamalla nämä toimenpiteet täysimääräisesti ja – sitten kun taloustilanne sen sallii – palauttamalla finanssipolitiikan tavoitteeksi maltillisella tasolla olevan julkisen talouden rahoitusaseman saavuttaminen keskipitkällä aikavälillä edistetään julkisen talouden kestävyyden säilymistä keskipitkällä aikavälillä.

(14) Komission kevään 2020 talousennusteen perusteella Irlannin julkisen talouden rahoitusaseman ennustetaan olevan –5,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020 ja –2,9 prosenttia vuonna 2021 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Julkisen talouden velan ennustetaan olevan 66,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2020 ja 66,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2021.

(15) Komissio antoi 20 päivänä toukokuuta 2020 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen, koska Irlannin ennakoidaan ylittävän vuonna 2020 alijäämän viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kaiken kaikkiaan analyysi viittaa siihen, että perussopimuksessa ja asetuksessa (EY) N:o 1467/1997 määriteltyä alijäämäkriteeriä ei noudateta.

(16) Covid-19-pandemia vaikutti voimakkaasti Irlantiin vuoden 2020 alkupuoliskolla, mikä aiheutti äärimmäisiä paineita terveydenhuoltojärjestelmälle. Irlanti otti käyttöön kiireellisiä toimenpiteitä terveydenhuoltojärjestelmän vahvistamiseksi sekä pandemian hidastamiseen tähtääviä rajoittamistoimenpiteitä, jotka ovat supistaneet rajusti taloudellista toimintaa tietyillä aloilla. Lisäksi hallitus otti käyttöön useita taloudellisia toimenpiteitä lieventääkseen covid-19-kriisin seurauksia mahdollisimman paljon. Näitä olivat muun muassa työpaikkojen turvaamiseen tähtäävät tukijärjestelmät, sosiaaliturvaetuudet, väliaikaiset vuokrankorotus- ja häätökiellot sekä yritysten maksuvalmius- ja luottotukitoimenpiteet. Vaikka näillä toimenpiteillä pyritään lieventämään pandemian aiheuttamaa taloudellista häiriötä, suurena riskinä ovat edelleen tuotannon merkittävä supistuminen, konkurssit ja maksukyvyttömyys sekä työttömien ja köyhyysriskissä olevien ihmisten määrän kasvu.

(17) Jo ennen covid-19-pandemiaa sairaaloiden kapasiteetti oli lähes käytetty, ja akuuttisairaanhoidon vuodepaikkojen käyttöaste oli OECD-maiden korkeimpia. Syynä oli pääasiassa puutteet perusterveydenhuollon yleisessä saatavuudessa ja merkittävä riippuvuus sairaalahoidosta. Rekrytointiin ja työssä pysymiseen liittyvät haasteet ovat johtaneet hoitohenkilöstön puutteeseen tietyillä alueilla ja sairaaloissa. Pitkäaikainen kotihoito oli riittämätöntä eikä sillä ole ollut lainsäädännöllistä perustaa, ja hoitopolitiikka on kannustanut laitoshoitoon. Covid-19 on aiheuttanut ennennäkemätöntä painetta terveydenhuoltojärjestelmälle. Pikaisia hätätoimenpiteitä on otettu käyttöön sairaalakapasiteetin lisäämiseksi ja tilapäisten yleisten terveydenhuoltopalvelujen tarjoamiseksi. Keskipitkällä aikavälillä Irlannin on kuitenkin parannettava terveydenhuoltojärjestelmänsä rajallista rakenteellista tehokkuutta, joustavuutta, selviytymiskykyä ja saavutettavuutta. Kunnianhimoisen Sláintecare-uudistuksen tavoitteena on luoda kaikkien ulottuvilla oleva ja kestävä terveydenhuoltojärjestelmä. Sen täytäntöönpanosuunnitelmat ovat kuitenkin edelleen epämääräisiä. Selkeiden välitavoitteiden ja määräaikojen asettaminen sekä selkeä seurantakehys voisivat nopeuttaa yleisen kattavuuden toteuttamista. Pitkäaikaishoidon uudistusten toteuttaminen (mukaan lukien kotihoidon tukemisella ja hoitoresurssien uudelleenorganisoinnilla toteutettavat yhteisön uudet työskentelytavat) saattaa vaatia nykyisten järjestelyjen tilannearviointia, ennusteita kysynnän tulevasta kasvusta ja oikeasuhteista puutteiden analyysia, minkä jälkeen laaditaan toteutussuunnitelma.

(18) Komission tuoreimmassa ennusteessa työttömyyden odotetaan vuonna 2020 kasvavan 7,4 prosenttiin ja vähenevän vuonna 2021 hieman 7 prosenttiin. Hallitus on pandemian seurauksena panostanut merkittävästi tulo- ja työllisyystukipolitiikkaan, varsinkin työajan lyhentämisjärjestelyihin, joiden pikaista toteuttamista olisi jatkettava ja joita olisi tehostettava. Alhaisen työssäkäyntiasteen kotitalouksissa asuvien ihmisten määrä on suhteellisen suuri, mikä edellyttää lisätoimia yksilöityjen aktivointistrategioiden kehittämiseksi. Irlannilla on köyhyyteen, työn laatuun ja (muun muassa vammaisten) työllisyystukeen liittyviä haasteita, ja pandemia todennäköisesti pahentaa niitä. Nykytilanteessa on jatkettava täydennys- ja uudelleenkoulutusta yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa, jotta voidaan vastata työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin ja valmistaa työvoimaa ilmasto- ja energiasiirtymään sekä kiertotalouteen siirtymiseen. Osaamisvajetta on havaittu asuntosektorilla, mutta sitä odotetaan ilmenevän myös muilla aloilla siirtymisen edetessä. Covid-19-pandemian yhteydessä on tärkeää varmistaa, että koulutuksen ja työn digitalisointi ei lisää koulutukseen liittyvää ja sosiaalista eriarvoisuutta.

(19) Hallitus on toteuttanut erilaisia asuntotarjontaa tukevia toimenpiteitä, jotka auttoivat lisäämään vuosittain valmistuneiden asuntojen määrää lähes 40 prosenttia syyskuuhun 2019 päättyneen kahden vuoden jakson aikana. Yhdessä tehokkaiden makrotason vakavaraisuusvälineiden kanssa ne ovat auttaneet asuntojen hintainflaation hillitsemisessä. Valmiiden asuntojen tarjonta ei kuitenkaan edelleenkään vastaa kysyntää. Kohtuuhintaisten asuntojen puute on ongelma monille kotitalouksille, ja inflaatio vuokra-asuntosektorilla on jatkuvasti korkea. Infrastruktuurin parantaminen voisi yhdessä maankäytön suunnittelun kanssa edistää asuntotarjonnan parantamista ratkaisevalla tavalla. Lisäksi tyhjistä tonteista perittävän veron hallinnollisten puutteiden korjaaminen voisi osaltaan auttaa asuntojen hintojen kohtuullistamisessa keskipitkällä aikavälillä. Sosiaalisten vuokra-asuntojen tarjonnan puute on edelleen merkittävä haaste osallisuuden edistämiselle, myös kaikkien heikoimmassa asemassa olevien kannalta. Viimeaikaiset politiikkatoimet ovat nopeuttaneet sosiaalista asuntotuotantoa, mutta Irlannissa oli joulukuussa 2019 edelleen noin 68 700 kotitaloutta, jotka jonottivat sosiaalisiin vuokra-asuntoihin. Nykyisellä jonotuslistalla

olevien kotitalouksien ja mahdollisten uusien hakijoiden tarpeiden kattaminen edellyttää lisätoimia. Irlannissa rekisteröidyistä noin 10 000 asunnottomasta 3 500 on lapsia. Tämä herättää huolta mahdollisista epätasa-arvon syvenemisen, pitkäaikaisen köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen riskeistä. Asunnottomuudesta pahiten kärsivien joukossa ovat yksinhuoltajat, joilla on lapsia. Alueiden ja kaupunkien välillä on edelleen merkittäviä eroja, sillä 69 prosenttia kaikista asunnottomista aikuisista on keskittynyt Dublinin suurkaupunkialueelle.

(20) Kotimainen pankkijärjestelmä on tärkeä likviditeetin lähde irlantilaisille yrityksille. Oikea-aikainen lainansaanti voi olla vaikeaa pienille ja keskisuurille yrityksille (pk-yrityksille) sekä niille, joilla ei ole vakuuksia tai aiempaa suhdetta lainanantajaan. Lisäksi korkeat korot ovat viime aikoihin asti haitanneet pk-yritysten mahdollisuuksia saada pankkilainaa. Irlannin viranomaiset ja pankit ovat ottaneet käyttöön useita toimenpiteitä yritysten ja kotitalouksien taloudellisten vaikeuksien lieventämiseksi. On tärkeää, että näillä toimenpiteillä tarjotaan tarvittavaa likviditeettiä ja tuetaan sellaisten lainanottajien kestäviä uudelleenjärjestelyjä, joiden taloudelliset vaikeudet liittyvät yksinomaan pandemiaan ja joiden odotetaan palautuvan elinkelpoisiksi siirtymäkauden jälkeen. Tällainen tasapainoinen lähestymistapa on ainoa keino auttaa yrityksiä ja kotitalouksia selviämään näistä tilapäisistä haasteista heikentämättä Irlannin pankkisektorin (jo valmiiksi heikkoa) kannattavuutta ja viime vuosina saavuttamaa orastavaa kehitystä rahoitusvakauden parantamisessa. Näitä toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon pankkisektorin häiriönsietokyky.

(21) Talouden elpymisen edistämiseksi on tärkeää aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja, myös uudistusten avulla. Talouden uudelleenkäynnistyminen edellyttää sitä, että Irlanti edistyy kunnianhimoisissa ympäristö-, ilmasto-, energia- ja infrastruktuuri-investoinneissaan. Irlanti on tähän mennessä jäänyt jälkeen hiilestä irtautumisessa. Liikenteen ja rakennusten kasvihuonekaasupäästöt ovat suuria ja edelleen kasvussa. Irlanti ei saavuta energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa koskevia vuoden 2020 tavoitteita. Irlanti on riippuvainen energian tuonnista, ja sähkön hinta Irlannissa on jäsenvaltioiden korkeimpia, millä voi olla kielteisiä vaikutuksia sekä ympäristöön että yritysten kilpailukykyyn. Irlannin siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen edellyttää mittavia pitkän aikavälin yksityisiä ja julkisia investointeja muun muassa uusiutuvaan energiaan, sähköinfrastruktuuriin, energiatehokkuuteen ja kestävään liikenteeseen. Irlannin ilmastoa koskeva toimintasuunnitelma (Climate Action Plan) on uskottava aloite päästöjen kehitysennusteen kääntämiseksi. Sen toimintapolitiikkojen ja toimenpiteiden tehokas ja kestävä täytäntöönpano on välttämätöntä, jotta kunnianhimoiset tavoitteet tuottavat konkreettisia tuloksia. Oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa koskeva ohjelmasuunnittelu kaudeksi 2021–2027 voisi auttaa Irlantia vastaamaan joihinkin haasteisiin, joita siirtyminen ilmastoneutraaliin talouteen aiheuttaa, erityisesti maaraportin liitteen D kattamalla aluealla. Näin Irlanti voisi hyödyntää rahastoa parhaalla mahdollisella tavalla.

(22) Irlannin toimet ulkomaisen ja kotimaisen sektorin välisen tuottavuuskuilun kaventamiseksi ovat edelleen verkkaisia. Suora tuki DTIF-rahastosta (Disruptive Technologies Innovation Fund) yritysten ja julkisten tutkimuskeskusten väliseen yhteistyöhön, esimerkiksi teollisuuden – myös pk-yritysten – ja tutkimuskeskusten välisille yhteistyöhankkeille, on tervetullutta. Vaikka Irlanti tarjoaa yrityksille suhteellisen paljon julkista tukea, tuki toteutetaan tutkimustoiminnan perusteella myönnettävinä verohyvityksinä, jotka yleensä suosivat suuria ulkomaisessa

omistuksessa olevia yrityksiä ja joilla on vähäinen vaikutus paikallisten irlantilaisten yritysten tuottavuuden parantamiseen. Future Jobs Ireland -kehysohjelmassa esitellään keskeisiä toimenpiteitä, joilla voidaan korjata kotimaisen talouden heikkouksia. Näitä toimenpiteitä ovat erityisesti aloitteet kotimaisten yritysten (varsinkin pk-yritysten) tuottavuuden parantamiseksi. On tärkeää, että toimenpiteet toteutetaan tulokselliseesti. Kriisi on myös korostanut pk-yritysten digitalisointitarpeita, jotka liittyvät erityisesti etätyöratkaisuihin, työntekijöiden koulutukseen ja kyberturvallisuuteen. Digitaalinen infrastruktuuri on olennaisen tärkeä pk-yritysten tuottavuuden lisäämiseksi ja yrittäjyyden edistämiseksi. Ultranopean laajakaistan saatavuus kattaa vain 5 prosenttia maaseutualueista, mikä on selvästi alle EU:n keskiarvon (29 %). Irlanti on myös kiinteän laajakaistan hintojen osalta yksi EU:n kalleimmista maista. Kansallisen laajakaistasuunnitelman puitteissa allekirjoitettiin sopimus suuresta julkisesta investoinnista infrastruktuurivajeen korjaamiseksi, joten julkista tukea saaneen ultranopean laajakaistaverkon käyttöönottoa on seurattava tiiviisti ja sen pikainen valmistuminen on varmistettava erityisesti maaseutualueilla.

(23) Aggressiiviseen verosuunnitteluun puuttuminen on keskiössä pyrittäessä parantamaan verojärjestelmien tehokkuutta ja oikeudenmukaisuutta, kuten vuonna 2020 annetussa euroaluetta koskevassa suosituksessa todetaan. Veronmaksajien aggressiivisista verosuunnittelustrategioista aiheutuvat jäsenvaltioiden väliset heijastusvaikutukset edellyttävät koordinoituja kansallisia politiikkatoimia, joilla täydennetään unionin lainsäädäntöä. Irlanti on puuttunut aggressiiviseen verosuunnitteluun toteuttamalla hyväksyttyjä kansainvälisiä ja eurooppalaisia aloitteita ja eräitä lisätoimenpiteitä kansallisella tasolla. Rojalti- ja osinkomaksujen suuri määrä suhteessa BKT:hen viittaa kuitenkin siihen, että aggressiivista verosuunnittelua harjoittavat yritykset hyödyntävät Irlannin verosääntöjä, ja kansallisten toimenpiteiden tehokkuus on vielä arvioitava. Veropohjan laajentaminen parantaisi tulojen kestävyyttä talouden heilahtelujen ja idiosynkraattisten häiriöiden varalta sekä vahvistaisi automaattisten vakauttajien toimintaa. Yritysverot ovat vahvasti keskittyneitä, sillä kymmenen suurimman yrityksen osuus niistä on 45 prosenttia. Yritysverojen volatiliteetti ja mahdollisesti tilapäinen luonne sekä niiden kasvava osuus kokonaisverotuloista (ennätykselliset 18,7 % vuonna 2018) lisäävät riskejä, jotka liittyvät niiden liialliseen käyttöön pysyvien juoksevien menojen rahoittamisessa.

(24) Vaikka Irlanti on pyrkinyt vahvistamaan rahanpesun torjuntaa koskevaa sääntelykehystään, sillä on edelleen riskejä, jotka aiheutuvat sen kansainvälisesti suuntautuneesta taloudesta ja merkittävistä ulkomaisista suorista sijoituksista sekä ulkomaisiin rahoittajiin liittyvistä mutkikkaista oikeudellisista rakenteista. Kansallista riskinarviointia tarkistetaan, jotta se vastaisi paremmin niiden ammattilaisten todellista altistumista riskeille, jotka tarjoavat palveluja yrityksille ja trusteille. Koska nämä ammattilaiseivät tunne riskejä riittävästi, ilmoituksia epäilyttävistä liiketoimista tehdään vain vähän. Valvonta ei ole tarpeeksi tiivistä ongelmien ratkaisemiseen, eikä siihen sovelleta riskiperusteista lähestymistapaa, mikä heikentää rahanpesun torjuntasäännöstön tehokkuutta. Yritysten tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia varten on perustettu kansallinen rekisteri, jonka tarkoituksena on rajoittaa salassapitovelvollisuutta ja tunnistaa tosiasialliset omistajat ja edunsaajat. Annettujen tietojen laatua ja rekisterin tehokkuutta on seurattava pitkällä aikavälillä.

(25) Vaikka näissä suosituksissa keskitytään pandemian sosioekonomisten vaikutusten korjaamiseen ja talouden elpymisen helpottamiseen, neuvoston 9 päivänä heinäkuuta 2019 hyväksymät vuoden 2019 maakohtaiset suositukset koskevat kuitenkin myös uudistuksia, jotka ovat keskipitkän ja pitkän aikavälin rakenteellisiin haasteisiin

vastatessa olennaisia. Kyseiset suositukset ovat edelleen ajankohtaisia, ja niiden seuraamista jatketaan talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä koko ensi vuoden. Tämä koskee myös investointeihin liittyvästä talouspolitiikasta annettuja suosituksia. Viimeksi mainitut suositukset olisi otettava huomioon vuoden 2020 jälkeisessä koheesiopolitiikan rahoituksen strategisessa ohjelmasuunnittelussa, kriisiä lieventävät toimenpiteet ja ulospääsystrategiat mukaan lukien.

(26) Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa unionissa puitteet talous- ja työllisyyspolitiikan jatkuvalle koordinoinnille, jolla voidaan edistää kestävää taloutta. Jäsenvaltiot ovat vuoden 2020 kansallisissa uudistusohjelmissaan arvioineet edistymistä Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa. Varmistamalla, että jäljempänä esitettyjä suosituksia noudatetaan kaikilta osin, Irlanti edistää kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista ja yhteisiä pyrkimyksiä varmistaa kilpailukykyinen kestävyys unionissa.

(27) Talouksien tiivis koordinointi talous- ja rahaliitossa on keskeistä, jotta covid-19-kriisin taloudellisista vaikutuksista voidaan toipua nopeasti. Koska Irlanti kuuluu jäsenvaltioihin, joiden rahayksikkö on euro, sen olisi euroryhmän antaman poliittisen ohjauksen huomioon ottaen varmistettava, että sen politiikka on euroalueelle annettujen suositusten mukaista ja muiden euroalueen jäsenvaltioiden politiikkojen kanssa yhteen sovitettua.

(28) Komissio on vuoden 2020 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Irlannin talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2020 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2020 vakausohjelman ja vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelman sekä jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Irlannille viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon ohjelmien ja jatkotoimenpiteiden merkityksen Irlannin finanssipolitiikan sekä sosiaali- ja talouspolitiikan kestävyyden kannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.

(29) Neuvosto on tutkinut vuoden 2020 vakausohjelman tämän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto[8] ilmenee erityisesti jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1.

(30) Neuvosto on tutkinut vuoden 2020 kansallisen uudistusohjelman ja vuoden 2020 vakausohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja tämän arvioinnin perusteella. Näissä suosituksissa otetaan huomioon tarve puuttua pandemiaan ja helpottaa talouden elpymistä ensimmäisenä välttämättömänä askeleena epätasapainojen korjaamiseksi. Asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset, joilla puututaan suoraan komission havaitsemiin makrotalouden epätasapainoihin, ilmenevät suosituksista 1, 2 ja 4,

SUOSITTAA, että Irlanti toteuttaa vuosina 2020 ja 2021 toimia, joilla se

1. toteuttaa yleisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen kaikki tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi; harjoittaa taloustilanteen salliessa finanssipolitiikkaa, jonka tavoitteena on saavuttaa maltillisella tasolla oleva julkisen talouden rahoitusasema keskipitkällä aikavälillä ja varmistaa velkakestävyys samalla kun lisätään investointeja; parantaa terveydenhuoltojärjestelmän saavutettavuutta ja vahvistaa sen selviytymiskykyä muun muassa vastaamalla terveydenhuoltohenkilöstön tarpeisiin ja varmistamalla perusterveydenhuollon yleisen kattavuuden;

[8] Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

2. tukee työllisyyttä kehittämällä osaamista; puuttuu digitaalisen kuilun aiheuttamaan riskiin, myös koulutusalalla; lisää sosiaalisten ja kohtuuhintaisten asuntojen tarjontaa;

3. jatkaa yritysten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, tukemista varsinkin sellaisilla toimenpiteillä, joilla varmistetaan niiden maksuvalmius; aikaistaa toteutusvalmiita julkisia investointihankkeita ja edistää yksityisiä investointeja talouden elpymisen edistämiseksi; keskittää investoinnit vihreään siirtymään ja digitaliseen muutokseen, erityisesti puhtaaseen ja tehokkaaseen energian tuotantoon ja käyttöön, kestävään julkiseen liikenteeseen, vesihuoltoon ja jäteveden käsittelyyn, tutkimukseen ja innovointiin sekä digitaaliseen infrastruktuuriin;

4. laajentaa veropohjaa; tehostaa toimia, joilla puututaan aggressiivista verosuunnittelua helpottaviin verojärjestelmän piirteisiin, myös ulkomaille suoritettavien maksujen osalta; varmistaa rahanpesun torjuntasäännöstön tuloksellisen valvonnan ja noudattamisen trusti- tai yrityspalveluja tarjoavien ammattilaisten osalta.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja